

Forholdet skulde være; men jeg skal dog bemærke, at hvorledes man end indretter slige Forhold, enten ved Lov, ved Fortolkning eller Circulærer, vil man ikke undgaae, at der kan forekomme enkelte Tilfælde, der kunne være meer eller mindre rigtig afgjorte paa en vis Maade. Jeg skal heller ikke gaae meget ind paa en Sag, som var Gjenstand for Forhandling under den af det ærede Medlem i forrige Session stillede Forespørgsel, nemlig Spørgsmaalet om Betydningen af slige ministerielle Circulærer, hvilket Spørgsmaal det ærede Medlem nu bragte frem igjen. Jeg har ganske vist ikke sagt, at de skulle betragtes lige med Love, men jeg tror virkelig ikke, at den ærede Rigsdagsmand vil kunne paavise, hvorledes overhovedet en Afgjørelse mellem forskellige sideordnede eller mellem underordnede og overordnede Myndigheder, naar der er Tale om Fortolkninger af Love, skal kunne finde Sted uindtagen netop gennem Bestemmelser fra de øverste Autoriteter. Dersom det her foreliggende Lovforslag virkelig blev ophøiet til Lov, er det aldeles sikkert, at der Dagen efter kunde indtræde Fortolkningsspørgsmaal med Hensyn til dets Bestemmelser. Jeg skulde kunne paavise en heel Række Tvivlsspørgsmaal, som kunde opstaae derved, og jeg seer virkelig ikke, hvorledes deres Løsning skulde finde Sted, naar det ikke skulde være gennem overordnede Myndigheder; thi man kunde dog ikke paakalbe Lovgivningsmagten hver Gang, der opstaaer Tvivl. Nu naaer man i den ene Række op til Cultusministeriet, og i den anden til Indenrigsministeriet, og man vil saaledes med Hensyn til de fleste af de Spørgsmaal, hvorom her er Tale, have den Fordeel, at der er to Ministre, som ville komme til at betragte Sagen fra en noget forskjellig Side; men den Afgjørelse, der finder Sted efter Overveelse mellem disse Ministre, maa virkelig være bindende for de underordnede Autoriteter, indtil den forandres i alt Fald ved en Lov. Det er dette, jeg har indtalt, og jeg tror ogsaa, det maa erkendes at være rigtigt. — Med Hensyn til selve Lovvedsagen, om Stillingen for Skolecommissiønerne efter den Ordning, der er givet ved Circulæret af 3die April f. A., vil jeg dog

forsøge, om det ikke i alt Fald skulde være muligt at komme til Enighed om, at det er en Misforstaaelse fra den ærede Rigsdagsmands Side at lægge en saa overordentlig Vægt paa en Udtalelse i Circulæret, hvilken jeg ganske vist ikke finder særdeles heldig i Form, men som dog paa ingen Maade kan faae den Betydning, han har tillagt den. Naar det hedder i Circulæret, at Skolecommissiønerne skulle kunne gjøre Noget udenfor det dem efter Loven tilkommende nærmeste Tilsyn med Undervisningen og Lærernes Embedsførelse, skal jeg som sagt indrømme, at dette ikke er noget heldigt Udtryk; thi man kommer derved paa den Tro, at man, naar man gaaer udenfor Loven, kommer til Noget, som er urigtigt; men det er tydeligt nok, hvad Meningen dermed har været. Undervisningen kan nemlig tages i dobbelt Betydning, hvad ogsaa kom frem under Forhandlingerne i den Anledning. Paa den ene Side er der nemlig selve Meddelelsen af Lærestoffet, hvilket er det, der yderligere betegnes som Lærernes Embedsførelse; men ved Siden deraf er den hele Maade, hvorpaa Undervisningen er ordnet, hvorved ganske andre Forhold, saasom Lys og Luft, Plads og Størrelse af Skolerne, kort sagt Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, ogsaa kommer i Betragtning. Dette hører ligeledes til Undervisningen, men i en anden Forstand end selve Lærestoffet, og man har nu i Circulæret villet sige, at Tilsynet ikke alene strækker sig til Meddelelsen af selve Undervisningsstoffet — i saa Tilfælde vilde det have været tilstrækkeligt at nævne Lærernes Embedsførelse —, men at det ogsaa omfatter den anden Side af Undervisningen. Det er dog ganske naturligt, at der ogsaa i denne Henseende kan være Opgaver for Skolecommissiønerne; men hvad er det da, der gjøres dem til Opgave? Det er det jeg tror endnu engang at maatte fremhæve. Hvad er det, som de skulle gjøre udenfor Loven, enten dette nu er heldigt eller ikke heldigt udtrykt? Det er ikke Andet end, at de skulle „have deres Opmærksomhed henvendt paa, hvad der ibrigt maatte findes at have Betydning for Undervisningen paa det paagjældende Sted, samt at de Foranstaltning-